

LE PETIT DEBORSU

Al gepubliceerd in de collectie

Le Petit Deborsu: Namen

Nog te publiceren: *Charleroi*

Luik

Doornik

Bergen

Plus ook¹ : *Aarlen*

Dinant

Hoei

Spa

Ottignies-LLN-Waver

Waterloo

De Belgische taalgrens

---

1. Als het publiek volgt, laat ons eerlijk zijn.

**LE
PETIT
DEBORSU**

NAMEN

MIJN BESTE TIPS

MIJN GEHEIME PLEKKEN

MIJN MOOISTE VERHALEN

Christophe Deborsu

Pour Jean, Pol, Roch.

Voor Annick.

Pour Namur.

Voor u.

INHOUDSTAFEL

- 6 **Met dag en dank**

- 8 **Woord vooraf**

- 10 • Over het boek (en wat het uniek maakt)
- 12 • Over de auteur
- 18 • Over de lezer (of waarom als Nederlandstalige naar Namen komen)

- 22 **Deel 1: Namen voor beginners**

- 23 **Over Namen:**
- 23 • Namen in cijfers
- 25 • De weg naar en in Namen
- 34 • De Naamse leeuw

- 36 **Reisvoorbereiding voor gevorderden (en dus voor u)**
- 36 • Fictieboeken over Namen
- 38 • De Naamse schilder
- 40 • Te downloaden Naamse muziek
- 42 • Niet te missen Naamse film

- 43 **Informatiebronnen in Namen zelf**
- 43 • De Naamse pers
- 44 • Praktische informatie

- 47 **Naamse traagheid**

- 50 **Deel 2: Geschiedenis en verhalen**

72	Deel 3: Wat is er in Namen te zien, wat is er in Namen te doen?
73	• Eerste oogcontact: de panorama's
82	• Bezoek volgens de tijd die u hebt
80	Top 100 Bezienswaardigheden in Namen
184	Top 25 'Doe-waardigheden' in Namen
218	Addendum: Naamse 'Doe-waardigheden' voor kinderen, ook voor niet-kinderen toegelaten.
220	Hoogtepunten van het jaar
226	Deel 4: Eten, drinken. En slapen
227	Eten in Namen
254	De Naamse culinaire specialiteiten
255	Drinken in Namen
264	Naamse drinkspecialiteiten
265	Slapen in Namen
272	Addendum: Studentenspecial: de beste adressen voor de 16- tot 25-jarigen
276	Deel 5: Beste winkels en gouden zaken
277	• De beste winkels
279	• 'Bon marché'-winkels en alternatieve economie
284	Deel 6: Wandeling op maat. Voor elke voet wat wils
306	Deel 7: In Namen blijven
307	• Verhuis naar Namen en word een Namenaar
308	Conclusie
310	Bibliografie

Annick, Jean, Pol, Roch, Felix, Timon, Marie-Céline, Philippe, Magda, René, Frédéric, Nathalie, Achille, Laure, Louis, Marthe, Maxime, Patricia, Christian, Jacky, Christine, Sam, Marianne, Hanneke, Dirk, Piet, Fabrice... en vele anderen.

IN MEER DAN 20"

Met dank aan:

Mijn echtgenote. Die heeft meegelezen, meegedacht, mijn *mayday's*² heeft beantwoord.

Mijn zonen. Discreet bericht: je vous aime tant. Haar zonen.

Mijn ouders, Marie-Céline en Philippe Deborsu-Destoquay. Zij van Hannuit, hij van Dinant. Ze zochten een stad halverwege die twee gemeenten, het werd Namen. Een gelukkig toeval, een zeer gelukkige jeugd.

Mijn schoonouders, Magda en René. René las mijn eerste boek, *Dag Vlaanderen!* Hij verstuurde mij toen een felicitatiebericht waarin hij zich identificeerde als de vader van journaliste Annick De Wit. Ik mailde terug naar Annick die ik als collega kende. Zo ontstond een liefdesverhaal dat mij extra energie geeft om deze regels op te stellen.

Mijn zus, mijn broer. Namen zonder hen is Namen niet. Het leven zonder hen is het leven niet.

Dank ook aan:

De Namenaars: Burgemeester Maxime Prévot; schepen voor Toerisme Patricia Grandchamps; schepen van de Citadel Arnaud Gavroy; de sympathiekste *Namoureux* en allesweter Jacky Marchal; de geboeide en boeiende Christine Laverdure van de dienst Citadel; Anelyse Challe die de treden van de grootste trap

---

2. Internationaal codewoord voor schepen en vliegtuigen die in moeilijkheden verkeren. Geldt vanzelfsprekend ook voor een Waalse auteur die zich aan een boek in het Nederlands waagt. Komt trouwens uit het Franse *m'aider* (mij helpen).

meetelde (en hertelde); Victoria Deborsu over paardensport (hup Victoria, hup!); Joseline Doignies van de Naamse Press Shop, gewezen topman van de Naamse toeristische dienst Christian Vanderwin-
nen; Amélie Lefèvre, de huidige zeer efficiënte (en charmante) directrice; drie fantastische Naamse toeristische gidsen: Anne Troisfontaine, Jean-Claude Eloy en André Dassy (de koffie samen bij Derrière le Prince zal me altijd blijven); de bijna-Naamse Sonia Vijvermans en Francis Malacord voor hun steun; Philippe Bragard, professor geschiedenis aan de UCL en citadelkenner die al veel meer goede boeken schreef dan me ooit zal lukken.

Mijn uitgevers: Sam De Graeve die er van in het begin was en op het einde ook, twee maal dank (en veel meer) dus; ook veel meer dan twee keer dank aan Marianne De Baere, Dirk Remmerie, Piet Boncquet, Hanneke Vuylsteke, Fabrice Dekerf en Koen Bruyñeel.

Mijn vorige uitgever: Wim De Bock (Borgerhoff & Lamberigts), die me liet inzien dat ik in het Nederlands kon schrijven en me (zelf)vertrouwen schonk. Dat vergeet ik nooit.

In het paradijs: Angèle Manteau, van wie de naam op de cover van dit boek prijkt. Ik had het grote geluk haar een keer te ontmoeten. Haar voorbeeld toonde me dat een Waal(se) in de Vlaamse schrijverswereld terecht kan. Mevrouw Manteau geloofde geen seconde in de hemel, laat staan in de verrijzenis, maar ik meen aan te voelen dat ze over 'haar' schrijvers waakt.

En merci aan zoveel anderen: mensen bedanken is de gevaarlijkste onderneming op aarde. Wie onterecht uit de boot valt, is soms kwaad voor het leven. Sorry aan al diegenen die ik had moeten en willen vermelden. Ik wens echt niemand al te schofferen op de allereerste pagina's.

Speciaal dankwoord aan Thierry Dupièieux en Christian Delwiche Namenaars Thierry Dupièieux, hoofdredacteur van de krant *L'Avenir* en fotograaf Christian Delwiche hielpen me bij het illustreren van dit boek. De mooiste foto's zijn van hen.³ Deze reisgids is dus ook Le Petit Dupièieux en Le Petit Delwiche.

---

3. De andere foto's zijn meestal van mij - maar ook van mijn vrouw, mijn zonen en zelfs van mijn ouders. - gelukkig vaak bijgewerkt door vormgever Koen Bruyñeel.

Woord vooraf

Een Woord vooraf lees ik nooit.

Ik denk dan: als het zo belangrijk was geweest,
zou het in het boek zelf hebben gestaan.

Ik beseef nu dat ik me mijn hele leven lang heb vergist.

Voorspel is pit, het geeft de toon aan.

Hier is dus: *Het woord vooraf*.⁴

---

4. De simpele vermelding 'Voorwoord' had op deze pagina kunnen volstaan. Ik maakte er echter vijf zinnen van. Namenaars nemen doorgaans hun tijd, het is hun reputatie in Wallonië. Deze reisgids moest dat van in het begin duidelijk maken.

Thuis, al schrijvend.

OVER HET BOEK (EN WAT HET UNIEK MAAKT)

IN 30"

Ik wil u Namen als een Namenaar laten beleven: mijn beste tips, mijn geheime plekken⁵, mijn beste verhalen. Zo wordt u wat ik zelf ben: verliefd op Namen. Een *Namoureux*, de samensmelting van Namen en *amoureux*, verliefd. Specifiek aan deze gids: duidelijke keuzes die u in staat stellen de stad te ontdekken ongeacht de tijd die u hebt: vijf decennia (als u naar Namen verhuist), vijf dagen of vijf minuten. Ook gehaaste mensen kunnen terecht in het trage Namen.

Elk onderdeel van dit boek wordt ingeleid door een korte samenvatting. U kunt dus kiezen voor de *Petit* of *Très Petit Deborsu*.

IN MEER DAN 30"

'LE PETIT DEBORSU' VAN KLEINS AF AAN

Ooit moest ik een toeristische gids over Namen schrijven, na meer dan twee en een half jaar werk is het zover. 'Moeten' om drie redenen:

Omdat ik in de Waalse hoofdstad werd geboren, op 23 april 1965 om 10.30 uur. Ik woon nog steeds in het centrum, op twintig meter van waar Charles Baudelaire, de grootste Franse dichter, in 1886 een fatale beroerte kreeg. De vele namen van Namen ontdek ik sinds ik zelf een voornaam kreeg. De stad ken ik door en door, quasi van deur tot deur.

Ik moest ook dit boek schrijven omdat ik meen te weten wat een Vlaming en een Nederlander kan boeien, bekoren.

Ik heb er een paar thuis: mijn vrouw is een Antwerpse, mijn stiefzonen komen half uit Nederland⁶.

En omdat toerisme een Waalse uitvinding is.

TOERISME ONTSTOND IN WALLONIË

Het woord *tourism* verschijnt rond 1815 in het Engels dankzij een Waalse stad: Waterloo. Het is immers in Waterloo dat de eerste touroperators uit de wereldgeschiedenis opduiken. Al een paar weken na de Britse overwinning op 18 juni 1815 steken Engelse toeristen massaal het Kanaal over en rijden dan met een koets van Oostende naar het Waals-Brabantse slagveld om het strijdtoneel te bezichtigen. Britse oorlogsveteranen spelen voor gids. Voordien reisde men hoofdzakelijk om professionele redenen. Toerisme is een Waals begrip. Een bezoek brengen aan de Waalse hoofdstad is niet anders dan een terugkeer naar de bron.

UW TEMPERAMENT, UW TEMPO

Deze gids is uniek omdat u hem leest. En niet alleen daarom. In de klassieke toeristische literatuur, staat er steevast een rubriek: "*Stad X of Y in één dag, in drie dagen, in één week.*" Als ik zoiets lees krijg ik de indruk dat de auteur van mij verwacht dat ik in werkmodus blijf, dat ik geen minuut laat liggen om de vooropgestelde doelstelling koste wat het kost te realiseren, het kost me vooral mijn rust. Die roep naar Alles! Nu! staat haaks op waar Namen voor staat: onthaasten⁷.

Ieder zijn eigen tempo. Plezier maken moet plezant blijven. Toen ik in New York was met mijn twee oudste tienerzonen, hebben we maar twintig minuten in het

---

5. Niet voor lang meer.

6. Sinds 25 oktober 2014 ben ik getrouwd met journaliste Annick De Wit, van de 'eerste krant van het land', *Het Laatste Nieuws*. Ze heeft twee zonen, Felix en Timon, uit een vorige relatie met een Nederlandse man.

7. De Franse filosoof Pascal Bruckner beschrijft perfect hoe de roep om zoveel te doen in een mum van tijd ijdel is en ongelukkig maakt in zijn essay *Gij zult gelukkig zijn!*, bij uitgeverij Boom. Aanbevolen vakantielectuur.

Museum of Modern Art of MoMA doorgebracht: twee werken van Roy Liechtenstein en twee van Andy Warhol gezien, mijn jongens spreken er vandaag nog met bewondering over. En dan zijn we een ijsje gaan eten, het lekkerste van de stad.

Wat geldt voor New York, geldt ongetwijfeld voor Namen. In deze gids doe ik bijgevolg even duidelijke als uiteenlopende voorstellen. Zo kunt u zich de stad eigen maken op uw manier, volgens uw temperament en volgens de tijd die u hebt: vijf minuten – ik zal bewijzen dat het kan – , vijf dagen of veel meer: *Namen voor het leven* was ooit een Naamse leuze, voor u het beseft blijft u hier voorgoed.

'PETIT' OF 'TRÈS PETIT'

Vrije tijd is het omgekeerde van plicht. Bij elk onderdeel van het boek hebt u ook de keuze tussen een korte samenvatting vooraf van maximum dertig seconden, of het hele plaatje. U kunt dus inderdaad kiezen voor de *Très Petit* of de iets grotere Deborsu. A propos: *Le Petit* is een soort gedeponeerde merk in de Franstalige wereld, denk aan *Le Petit Larousse*, om een actueel en (min of meer) beknopt overzicht te geven van een taal of hier een stad. Ik ben weliswaar bijna nooit in mijn leven petit genoemd. Wel *grand* of *grrrrand*, op zijn Naams, met een rauwe raspande 'r' die in de lucht en op de tong blijft hangen. Ik was immers bijna altijd de grootste als kind, nu nog steeds met mijn 1,92 meter.

TOERISME 5 + 2

Het boek promoot ook toerisme 5 + 2. Niet alleen zien: de ogen zijn niet alles, ze gaan trouwens dicht bij momenten van hoge emotie. Niet alleen zien, horen, ruiken, smaken, voelen: de vijf statische zintuigen. Ook bewegen en beleven. Wat telt, is zowel hetgeen u waarneemt als wat u er mee doet. Dat geldt zowel voor een verleidelijke man/vrouw als voor een stad.

OVER DE AUTEUR

WAAROM IK ZO AAN NAMEN GEHECHT BEN (EN U BINNENKORT OOK)

IN 45”

(30” is zelfs voor een samenvatting soms héél kort)

Op 11 februari 2015 heb ik een gepersonaliseerde nummerplaat aangeschaft met vijf letters: N-A-M-U-R⁸.

“U moet toch zeer gehecht zijn aan uw stad om voor zoiets 1000 euro neer te tellen”, merkte de ambtenaar van de DIV⁹ op. Ja. Zoals zovele anderen, die (gelukkig maar) daarom geen 1000 euro domweg uitgeven¹⁰.

Waarom deed ik het dan?

Hier werd ik geboren. Hier leef ik. Hier leef ik voort. De link met de eigen stad is een verlangen naar eeuwigheid. Overal een flard, een flits van mensen die er niet meer zijn. Als Namen zich op het einde van een windstille dag in de rimpelloze Maas en Samber weerspiegelt, lijkt het alsof ze terugkeren.

Namen is wachten, aan de voet van een citadel die zoveel invasies heeft gestopt en het nu met de tijd doet. De klok kloppen, onthaasten in stijl. Voor de niet-Namenaars vertaalt het zich in een permanent vakantiegevoel, al zijn de zomermaanden lang voorbij.

IN MEER DAN 45”

Nee. Kort kan ook, zelfs over Namen. Ieder zijn eigen tempo nietwaar, dat geldt ook voor de hoofdstukken.

Naams vervoersmiddel.

8) In België kan men zijn nummerplaat personaliseren met een combinatie van cijfers en/of letters van maximaal acht kentekens. Kostprijs toen ik die begin 2015 kocht: 1000 euro. Nu: 2000 euro.

9) DIV of Dienst voor Inschrijvingen van Voertuigen in België.

10) Ik verantwoordde de 1000 euro bij mijn vrouw door haar te vertellen dat het om een fantastische belegging ging. Er komt vroeg of laat iemand die me een fortuin biedt om zo'n unieke nummerplaat te kopen. Ik hou u verder op de hoogte.

WIE IS DE AUTEUR VAN DIT BOEK?

IN 4”

Naamse tv-journalist, getrouwd,
drie zonen.

IN MEER DAN 4”

(hoewel 4 seconden soms volstaan om
een leven te veranderen)

JEUGD IN NAMEN

Mijn ouders wilden drie kinderen. Ik was de eerste. In 1965 woonden ze langs de Maas, op een appartementje in de Boulevard Louis Huart 29. Zij kwam uit Hannuit in het Luikse, hij uit Dinant. Ze kozen Namen als woonplaats, precies dertig kilometer van beide gemeenten.

Beiden werden in 1941 geboren, volgden de opleiding klassieke filologie aan de nog unitaire KUL/UCL en ontmoetten elkaar daar voor het eerst. Beiden werden ze leraar bij de Soeurs de Notre-Dame, in het centrum. Ze gaven er dezelfde vakken: Latijn en Grieks. Ze zijn nog steeds samen, in Namen.

In 1967 ging ons gezin op de rechteroever wonen, in een verkaveling op de heuvels van Jambes. “Hartelijkheid stopt aan de Maas”, zegt een Waalse spreuk. In de Ardennen komen de mensen inderdaad soms nors over. Maar Jambes is nog geen Ardennen. Mijn vader en moeder kochten een eigen huis met vier gevels en met een tuin: “Twaalf are”, zei mijn pa altijd trots.

Toen betaalden de eigen ouders nog een (flink) deel van de kosten mee, zichzelf opofferen voor de eigen kroost was ook in Wallonië een haast religieuze plicht.

BRUGGE UIT HET ZUIDEN

Mijn één jaar jongere zus Nathalie en ik – mijn broer Frédéric werd pas in januari 1970 geboren – speelden in de zandbak of op de grote ijzeren schommel die we in de buurt van Ciney waren gaan kopen. We beleefden een zorgeloze en gelukkige jeugd.

In 1966 werd de Vlaamse welvaart voor het eerst groter dan de Waalse, maar niemand bij ons die het besepte, zeker niet in Namen. Bedrijven gingen niet dicht, er waren er nooit geweest. Namen was een stad zonder industrie, een museumstad, het Brugge uit het zuiden. Toen ik naar het eerste leerjaar moest, was het Naamse jezuïetencollege net verhuisd van het centrum naar de buurt waar ik woonde. Ik reed er naartoe met mijn witte Peugeotkoersfiets, gekregen voor mijn eerste communie. De afstand bedroeg precies 1,1 kilometer, vertelde mijn teller. Ik ging heel graag naar school, ik arriveerde minstens drie kwartier voor het begin van de lessen om met de vrienden voetbal te spelen.

Thuis ging ik vaak op zolder postvatten. Ik kon urenlang naar de citadel kijken, door ons enige raam dat op de omwalling uitgaf. Ik dacht aan alle groten der aarden die langs waren geweest: Julius Caesar, Karel V, Lodewijk XIV, koning Boudewijn. Nee, niet Boudewijn, ik heb hem nooit gemogen, die veel te trieste blik altijd. Ik zorgde voor mijn postzegelverzameling op een versleten zetel die voor het venster opgeslagen stond.

In het park Reine Fabiola, op de citadel.

Vertrek met de Peugeot koersfiets naar school.

Thuis in Jambes.

HET NAMEN VAN DE 'PRIMEURS'

Al mijn 'primeurs' gebeurden in Namen: de eerste traan, op kamer 101 van Sint-Elisabeth, de eerste lach, na een grapje van mijn vader zeker, de eerste fiets, het eerste lief, de eerste kus en de eerste keer meer dan een kus op een bank langs de Samber. Het was op die zomeravond dat Italië de wereldbeker 1982 won. Ik begreep dat de *squadra* het van Duitsland had gehaald toen een wagen caravan toeterend door de hele stad reed, in die tijd een nieuw verschijnsel. Maar zij en ik hadden zoveel beters te doen. Ze heette Anne-Françoise M. Ik zag haar voor het eerst terug 34 jaar later, in de lente van 2016. Ik draaide een reportage in het centrum van Brussel voor RTL, ze fietste voorbij en stopte. We stelden een paar obligate vragen en daar bleef het bij. Wat in Namen in 1982 gebeurde blijft in Namen.

NAMEN VERLATEN

In 1985 verhuisde ons gezin een tweede keer: richting Hannuit, de geboortestad van mijn moeder. Ik leg het waarom uit verder in het boek, een voorwoord moet ook prikkelend zijn. In die periode studeerde ik rechten in het Vlaams-Brabantse Leuven. 'Thuis' begon een relatief begrip te worden. En toch liet ik Namen niet los. Hoewel ik tot 2014 niet meer in de stad woonde, kwam mijn eerste vrouw uit Namen. Mijn vriendenkring bleef hoofdzakelijk Naams. Mijn drie zonen werden in Namen geboren. Ik had niet anders gewild. Een geboortehuis verdwijnt vroeg of laat uit het familiebezit, de stad van herkomst nooit.

TERUG. OF BIJNA

Op het einde van mijn laatste jaar rechten aan de KU Leuven in 1988, werd ik journalist bij de RTBF-nieuwsdienst in Brussel. Een zorgeloze en gelukkige carrière.

Ik ging in Schaarbeek wonen. Het zicht op de Reyerstoren van de openbare omroep kon me evenwel iets minder bekoren dan het citadelpanorama. In 1996 verhuisden we naar Eghezée, op vijftien kilometer van mijn geboortestad. Voor een huis met vier gevels met een tuin van twaalf are was Namen te duur geworden en de Waalse ouders sparen – gelukkig genoeë – niet meer om de kinderen in het leven te lanceren. "Als je al je centen uitgeeft, ben je zeker dat niemand anders ze verspilt", zegt een vriend van mijn vader.

DIE VIER SECONDEN DIE MIJN LEVEN VERANDERDEN

Vele jaren later bleek een toevalstreffer een professioneel keerpunt te betekenen: in 2007 zong Yves Leterme, indertijd Belgische premier in spe, de Marseillaise in mijn micro, in plaats van de Brabançonne. Een vergissing die welgeteld vier seconden duurde. Meer is (soms) niet nodig om een carrière te boosten, in dit geval de mijne.

Vlaanderen merkte me op. Ik nam stilaan een meer noordelijke oriëntatie aan. Maar nog altijd met een Naamse toets. Toen mijn broer Frédéric en ik de rubriek *Dag Vlaanderen* voor het VRT-programma *De Zevende Dag* opnamen, deden we dat meestal in Namen.

HOE IK HAAST VLAMING WERD, EN DAN TOCH NIET

In 2012 werd ik aangeworven door het bekendste Vlaams productiehuis, Woestijnvis. Ik begon te werken in een honderd procent Vlaamse omgeving. Mijn Naamse vrienden noemden me al lachend *Le Flamand of Li Flamin* in het Waals, om mijn nieuw statuut nog meer te benadrukken. Ik had mijn nieuwe vrouw Annick ondertussen ontmoet, een Antwerpse met wie ik vaak Nederlands sprak. In het noorden had ik bij momenten de indruk dat ik het zuiden kwijtraakte. Ik keek dan een hele avond lang naar de Franstalige tv – soms zelfs naar de Naamse regionale zender Canal C – maar de heimwee trok niet weg. Ik kon nochtans met mezelf lachen: in zo'n gemoedstoestand verzinken, op slechts honderd kilometer van de heimat, een goede asielzoeker had ik nooit kunnen worden. Zelfs zelfspot kon niet helpen.

De citadel torent hoog boven de Maas uit.

TERUG IN NAMEN, 29 JAAR LATER

Annick en ik woonden en wonen nog steeds maar één week op de twee samen, als mijn zonen niet bij mij zijn. Ik moest een voet in Namen terugzetten om mijn evenwicht te herstellen. Daarom kocht ik in 2014 een appartement in het centrum, 29 jaar na mijn vertrek. Mijn kinderen gaan nu allemaal naar school of naar de universiteit in de stad.

Weer in Namen. Halftijds dan. Zeven dagen op de veertien ruil ik de samenvloeiing van Samber en Maas voor die van Rupel en Schelde, in het Schelle van mijn vrouw. Beroepsmatig ben ik wel voltijds terug in Wallonië. Elke zondag presenteer ik het politieke debatprogramma *C'est pas tous les jours dimanche* op de privé-zender RTL-TVi. Tussen 11 en 13 uur, zender nummer 132 op Telenet. 42 op Proximus. Voor de Nederlanders: op www.rtl.be/info. Ik vermoed dat u vreest die belangrijke informatie kwijt te spelen: daarom heb ik ze voor u onderstreept. Voor de rest: ik voel me zorgeloos en gelukkig. In mijn duplex in de Rue Saint-Loup heb ik alweer een in te richten zolder. Eerlang installeer ik een raam met zicht op de citadel.

Autopech op de citadel. Gebeurt zelden.

OVER DE LEZER

(OF WAAROM ALS NEDERLANDSTALIGE NAAR NAMEN KOMEN?)

IN 20"

Er zijn toch veel toffere reisdoelen dan Namen. Ja, maar dan duurder, drukker, verder. Zonder het Nederlands als tweede taal. Zonder citadel: Europa's mooiste, of zo goed als. Zonder samen-vloeing van de Maas en zijn grootste bijrivier, de Samber.

In feite is er geen betere bestemming dan Namen. En het is al een tijdje zo: de oudste Europese homo sapiens, kortom de eerste Europese moderne mens, was een Namenaar.

IN MEER DAN 20"

LITANIE

Ja, waarom Namen? Vlamingen en Nederlanders gaan er al jaren niet meer naartoe. Elke Vlaamse en heel wat Nederlandse 60-plussers kwamen ooit, met de bus, tijdens een schooluitstapje. Om de citadel te bezoeken, om eens op de Maas te varen.

De uitbaters van Nederlandstalige bussenfirma's zeggen nu dit over Namen en Wallonië:

1. Niet eens zonnig.
2. Niet exotisch genoeg: de Maas vloeit ook in Vlaanderen en Nederland.
3. Ouderwetse toeristische infrastructuur, niet meer van deze tijd.
4. En wat de schoolreizen betreft: de kinderen van veertig jaar geleden en meer waren niet veeleisend, maar de jeugd van tegenwoordig vraagt eerst en vooral pretparken, bijvoorbeeld Walibi (de afkorting van Waver-Limal-Bierges), en een *Nalibi* is er vooralsnog niet.

GRIJS, GRAUW EN ROOD

En ja, Namen trekt minder Nederlandstalige toeristen aan dan de 'echte Ardennen'. Daar is 59 procent van de bezoekers Nederlandstalig (43 procent Vlamingen, 16 procent Nederlanders). Wellicht door het quasi-mythische karakter van de naam Ardennen, terwijl Namen het imago heeft van een Waalse grootstad zoals een ander, wat op geen imago neerkomt. Of eerder een slecht imago: Wallonië staat in het noorden (te) vaak synoniem met grijs en grauw zoals een fabriek die sluit. "De taalgrens is een stakingsgrens", liet de minister-president van Vlaanderen, Geert Bourgeois (N-VA), in de zomer van 2016 optekenen. Nee, als je de stakingsdagen sinds 2005 ontleedt, is er geen noord-zuidverschil per capita. Maar woorden en bommen, of zoals hier woorden als een bom, kunnen een reputatie vernietigen.

WALLONIË KLEURT NIET ROOD

Niet de rode, maar de christelijke vakbond ACV is nummer 1 in Wallonië

Niet het socialistische, maar het christelijke ziekenfonds is marktleider in *Wallonië*.

Links heeft ook geen meerderheid in het Waals Parlement. Bij de verkiezingen van 2014 haalden de Parti Socialiste (PS) 32 procent van de stemmen en de extreemlinkse Parti du *Travail* de Belgique (PTB), 5 procent, samen goed voor slechts iets meer dan een derde van het Waalse kiezerskorps.

Overtuigd?

Betoging op de Pont de France, aan de samenvloeiing. Alweer: gebeurt heel zelden.

27 PROCENT NEDERLANDSTALIGE TOERISTEN

Toch is Namen geen Nederlandstalige woestijn, verre van. 27 procent van de bezoekers komt uit Vlaanderen en Nederland, veel dus. Voor mij heeft dit trouwens praktische gevolgen: in mijn krantenwinkel in het centrum van de stad, moet ik er voor 9 uur zijn op zaterdagochtend om een kans te maken een Nederlandstalig dagblad te kopen. Ze vliegen razendsnel de deur uit.

TOERISTENPERCENTAGE IN NAMEN PER (SUB-)NATIONALITEIT – CIJFERS 2015

Franstalige Belgen	37%
Vlamingen	18%
Fransen	13%
Nederlanders	9%
Enzovoort...	

TIEN REDENEN OM ALS NEDERLANDSTALIGE NAAR NAMEN TE KOMEN

Ik zie (minstens) tien redenen die een Nederlandstalige naar Namen leiden. Dit zijn de tien grootste troeven van de stad.

1. Naams en Vlaams, er zijn maar twee letters verschil. In Namen spreekt de hele toeristische sector Nederlands, horeca inbegrepen. In de winkels wat minder, maar u vindt altijd een klant die u uit de nood kan helpen: **twintig procent van de bevolking kan immers een gesprek in het Nederlands voeren.**

2. De geschiedenis van Namen is voor een belangrijk deel Vlaams en Nederlands. Ze laat heel zichtbare sporen na: de Naamse vlag is quasi de Vlaamse, op een rode balk na. De citadel is hoofdzakelijk van Nederlandse makelij.

3. Namen is goedkoper dan Vlaanderen en Nederland. Dat geldt zowel voor horeca als voor toeristische attracties.

4. Voor een Nederlander en een Vlaming zijn Wallonië en zijn hoofdstad het dichtstbijzijnde zuiden, op veertig kilometer van Hoegaarden, negentig van Maastricht, minder ver dan de Ardennen en in die echte Ardennen heeft men toch al alles gezien. Vanuit Namen is heel Zuid-België in elk geval gemakkelijk bereikbaar, het geografische Waalse middelpunt, Spontin, ligt slechts op twintig kilometer.

5. Namen is de hoofdstad van Wallonië sinds 1986. De stad is het tweede politieke machtscentrum van België, na Brussel. Op ambassades na, heeft **Namen alles wat een hoofdstad betaamt**: een parlement, de ambtswoning van een minister-president, ministeries...

6. Namen is Wallonië in het klein, met heuvels ('bergen' zeggen Nederlandstalige vrienden), veel water (het blauwe goud heet het hier), immense volksfeesten (de *Fêtes de Wallonie* zijn het grootste massa-evenement van het gewest) en een rijk cultureel leven: dankzij zijn jezuïeten-universiteit, de enige van de lage landen, en het *Théâtre royal de Namur* dat er prat op gaat over het grootste aantal abonnees van alle Waalse schouwburgen te beschikken.

7. In de 17de eeuw was de citadel een van de tien belangrijkste vestingwerken van Europa¹¹, aan het kruispunt tussen Spanje, Nederland en Frankrijk. Toen was de enige mogelijkheid om de vesting te bezoeken ze te veroveren. Nu is de toegang vrij. Zo'n bolwerk bestaat niet in het Nederlandse taalgebied. **In een officieel document spreekt Unesco van de Naamse citadel als de op een na mooiste van Europa**¹². De Europese citadel nummer 1 wordt in de tekst niet geciteerd. Het zou kunnen gaan om Carcassonne in Zuid-Frankrijk. Of om Sighisoara in Roemenië. Of om Dubrovnik in Kroatië. Serieuze concurrentie, dat wel.

8. In Namen vloeien de mooiste stroom van België en Nederland, de Maas (lengte: 950 km), en zijn grootste bijrivier, de Samber (lengte: 180 km) samen. De samenvloeiing gebeurt in de stad zelf, een zeldzaamheid, zo'n schoonheid. Toegegeven: de magische combinatie citadel en samenvloeiing bestaat ook in Koblenz, aan de monding van de Moezel in de Rijn.

9. Namen straalt rust uit. De naam *Samber* betekende trouwens *kalmté* in het Keltisch. De Waalse bevolkingsdichtheid is de helft van die van Vlaanderen en Nederland. Druk noch stress. Driehonderd jaar geleden vonden alle Europese oorlogen voor een deel in Namen plaats. Sindsdien willen de inwoners niets liever dan vrede. Vandaar de Naamse bijnaam: **'de rustigste hoofdstad ter wereld!'**

10. De oudste Europeaan was een Namenaar. Deze wetenschappelijke vaststelling vond pas plaats in 2016. Onze oudste voorouder, een homo sapiens, leefde 35.000 jaar geleden in de grot van Goyet, op veertien kilometer van het

---

11) Dat Namen een van de tien grootste Europese vestingen was is vatbaar voor discussie. Ik kom hierop terug in het hoofdstuk Geschiedenis.

12) <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/5365>. Unesco is de organisatie van de Verenigde Naties die zich met cultuur bezig houdt.

stadscentrum. Wallonië en Namen zijn niet alleen de bron van het toerisme, maar ook van de mensheid.

EXTRA REDENEN

Voor de rest: het eten is goed in Namen, de mensen zijn superlief, de meisjes mooi..., maar ik ken geen gidsen die iets anders beweren. Ook uniek is dat Namen de enige hoofdstad in Europa was, waarover tot nu toe geen reisboek bestond, niet eens in het Frans: het versterkt nog eens het uitzonderlijke karakter van de bestemming.

EEN REDEN DIE ER GEEN IS

“De Namenaars zijn zoals alle Walen: zo vriendelijk!”, hoor ik vaak in het noorden zeggen. We zouden op elke straathoek “bonjour” zeggen, zelfs aan onbekenden. Klopt (spijtig genoeg) niet. Ter illustratie: bij mijn bakker stond er jarenlang een bordje naast de toonbank: *Un bonjour fait un bon jour*. De klanten vergaten al te vaak het personeel te begroeten. Oorzaak van de (vleiende) reputatie van de Walen: Vlamingen en Nederlanders ontmoeten hun zuiderburen meestal in toeristische oorden, op het platteland, namelijk op plaatsen van peis en vree, van gemoedelijke omgangsvormen. Maar in de steden heerst dezelfde onverschilligheid in noord en zuid, Namen inclusief. Voordeel: men krijgt er geen armkramp van het wuiven.

Op de RAVeL, langs de Maas.

Deel 1

Namen voor beginners

Alles wat een bezoeker best voor zijn vertrek naar Namen zou moeten lezen en waar hij toch pas onderweg of ter plaatse aan begint. Namen van N tot n, zijn eerste en laatste letter, zo wordt u perfect ingeleid.

OVER NAMEN

NAMEN IN CIJFERS

IN 15"

Vooral te onthouden: Namen telt 110.000 inwoners, is de derde stad van Wallonië en toch zijn hoofdstad.

Veel klimmen en dalen: het reliëf schommelt tussen 79 en 221 meter boven de zeespiegel.

Namen is ook een van de oudste steden van België en Nederland, spijtig genoeg niet de oudste. Maar over dat 'spijtig genoeg', zullen ze in Nijmegen en Tongeren mijn mening niet delen.

IN MEER DAN 15" EN IN GRAFISCHE FORM

BESTUUR

Drie partijen in de gemeentelijke coalitie: het CDH (centrum), Ecolo (de groenen) en de MR (de liberalen). Nee, geen socialisten, ze zitten sinds 2007 in de oppositie. De PS is slechts de tweede partij van de stad, na het CDH. Niet elke Waal (een op de drie) en zeker niet elke Namenaar (een op de vier) stemt socialistisch. Wat mij betreft, laat ons zeggen dat ik voor elke democratische partij ooit gekozen heb.

BOSSEN

De bossen zijn goed voor 29 procent van de Naamse oppervlakte. In België ligt 78 procent van de bossen in Wallonië.

BURGEMEESTER

De burgemeester sinds 2012 is de jonge Maxime Prévot (CDH¹), geboren in 1978. Prévot is ook nummer twee van de Waalse regering, de eerste Namenaar heeft het heel druk.

DIEPTE

In Namen is de Maas gemiddeld zes meter diep, de Samber vier en een halve meter. Genoeg om theoretisch van elke Naamse brug veilig in het water te springen. Toch is het sterk af te raden: bijna elk jaar is er iemand die verdrikt ten gevolge van zo'n sprong, vaak in een sterk gealcoholiseerde toestand. De breedte van de Maas is 100 meter vóór de samenvloeiing, 115 meter erna. De Samber is 35 meter breed.

HOOGTE

Namen is tussen 79 (aan de samenvloeiing tussen Samber en Maas) en 221 meter hoog (op de top van de citadel).

HOT NAMEN

Gemiddelde temperatuur: 1,5°C in januari en 16,7°C in juli. De Maasvallei is volgens de weermannen de heetste plek van België, toegegeven meer in de buurt van Luik dan in Namen. De reden is volgens Marc Vandiepenbeeck, klimatoloog bij het KMI: "De Maasvallei tussen Luik en Namen ligt op een hoogte van 60 tot 85 meter, relatief laag dus. Ze bevindt zich ver van de zee die in de zomer een afkoelend effect heeft. De vallei beschermt ook tegen de wind en ze wordt verwarmd door de bedrijven die er nog zijn, vooral dan in Luik."

INWONERS

Namen telt 110.000 inwoners. Wallonië 3.550.000. Brussel 1.100.000. Vlaanderen 6.350.000. België 11.000.000. Nederland 16.900.000. Namen is de derde Waalse stad qua bevolking, na Charleroi (205.000 inwoners) en Luik (200.000).

---

1) CDH, Centre démocrate humaniste, behoort tot het centrum. Tot 2002 heette ze Parti social-chrétien, de christendemocratische partij.

LEVENSVRWACHTING

Namenaars leven gemiddeld 80,1 jaar. Vergelijkbaar met de levensverwachting in Antwerpen (80,2 jaar) en in Amsterdam (80 jaar). De levensverwachting is een perfecte indicator van de economische toestand in een stad. Hoe rijker, hoe langer men leeft. Een Naamse trip schaadt de gezondheid niet...

OPPERVLAKTE

Namen: 175 km². Wallonië: 17.000.
Vlaanderen: 13.522. België: 30.522.
Nederland: 41.500.

OUD(ST)E STAD

Namen is meer dan 2000 jaar geleden opgericht, een van de oudste vijf Belgische steden met Dinant, Doornik, Aarlen en Tongeren. In Nederland zijn Maastricht, Nijmegen, Voorburg en Utrecht ongeveer even vroeg gesticht. De oudste stad van de Benelux is Nijmegen, door de Romeinen tot castrum verheven in 15 voor Christus.²

WALLONIË

Namen is de hoofdstad van Wallonië sinds ....³ Wallonië is naast Vlaanderen en Brussel een van de drie gewesten van België.

Stem hier – Naamse humor.

-
- 2) Een *castrum* is een versterkte stad met militaire bedoelingen terwijl een *civitas* een civiele nederzetting is.
  - 3) Sinds 1986, het staat vermeld een paar pagina's geleden. Wat u zelf raadt, onthoudt u beter.

DE WEG NAAR EN IN NAMEN

IN 10"

De weg naar de vakantie maakt deel uit van de vakantie. Goed nieuws: in Namen bijna nooit files. Plus het grootste treinstation van Wallonië, de mooiste fietsroutes van het land, één tot zelfs drie luchthavens en een jachthaven.

De weg naar en in Namen is een en al vakantie.

IN MEER DAN 10"

DE AUTO

De wegen naar Namen

Namen is heel vlot bereikbaar via de E42 (*Autoroute de Wallonie Bergen-Charleroi-Namen-Luik*) of de E 411 (*Autoroute des Ardennes Brussel-Namen-Luxemburg*).

Op de E411, afrit 14 nemen: het panorama op de stad, de Maas en de citadel is adembenemend, een eerste korte maar intense kennismaking met wat u later in detail zal ontdekken. Afrit 13 is ook mogelijk, maar leidt u naar het centrum via een saaie steenweg. Als u dringend moet tanken, is het evenwel de beste optie (zie verder 'goedkoop tanken').

Vanop de E42, afrit 12 Namur-Ouest verkiezen. De steenweg (N4) is even oninteressant en er zijn niet eens tankstations langs de weg, maar bon, het duurt maar een tiental minuten. Qua files valt Namen-centrum echt mee. Behalve dan in de (kortstondige) spitsuren, vooral voor en na school: 's morgens tussen 8 en 9 en 's avonds tussen 15.30 en 17 uur.

Parkeren in Namen en mijn Top-7 beste parkings

Minder sympathieke kant: Namen is de stad van de pv's voor wie foutparkeert of vergeet geld in de machine te steken. (Bijna) alle gewone parkeerplaatsen in het centrum zijn immers betalend, behalve op zondag en behalve voor de Namenaars die zoals ik een parkeerkaart hebben.

Mijn parkingtips:

1. **Gifar**, *Rue des Echasseurs* (500 plaatsen)

Parking met een uitzicht (op de top), ideaal gesitueerd in het middelpunt van het stadscentrum.

2. **Parking de l'hôtel de Ville**, *Rue des Dames Blanches* (350 plaatsen)

Onder het stadhuis. De burgemeester heeft er in hoogsteigen persoon een parkeerplaats, u kunt hem misschien zelfs zien, herkenbaar aan zijn wagen met chauffeur. Veel plaats en tot 's avonds laat open.

3. **Parking du Centre**, *Rue de Fer* (160 plaatsen)

Deze parkeerplaats was vroeger een Renaultgarage. Ook pal in het centrum, maar snel volzet. Wat krap, inderdaad: sommige plaatsen zijn moeilijk bereikbaar.

4. **Parking Beffroi**, *Place d'Armes* (258 plaatsen)

De recentste maar intussen ook al een twintigtal jaar oud. Centraal gelegen. Nadeel: vaak lange files aan de ingang, zeker op zaterdagochtend als er markt is.

5. **Parking Léopold**, *Square Léopold* (500 plaatsen)

Vlot bereikbaar, heel toegankelijk, wel op 500 meter van het echte centrum.

6. **Parking des Casernes, Rue des Bourgeois** (670 plaatsen)

Op de plaats van een verdwenen kazerne. De soldaten waren alomtegenwoordig in de stad tot de inkrimping van het Belgische leger vanaf de jaren 1970. Goedkoper dan de rest, maar niet overdekt en op tien minuten te voet van het centrum.

7. **Parking du Grognon, Rue du Grognon** (747 plaatsen)

Pas klaar in 2018, 2019. De grootste. Met de mooiste ligging, aan de voet van de citadel. Nog niet voltooid bij de eerste uitgave van dit boek, maar het tarief is al bekend: 2 euro per uur. Voor een hele dag: 14, 20 euro. Een standaardtarief in Namen.

P + R, Avenue Albert 1er (276 plaatsen)

Interessante formule op het Plaine Saint-Nicolas, aan de ingang van de stad als u van de E 411 Brussel-Namen komt: de Park en Ride parking.

Voor 2 euro per dag staat de wagen op de parking en mag het hele gezin een pendelbus nemen naar het stadscentrum, vijf minuten verder. Wachtijd voor de bus: tussen tien en twintig minuten.

Zondag is de P+R zelfs gratis.

Gratis parkeren in Namen:

Rue du Bord de l'Eau (10 plaatsen)

Een tiental quasi-geheime parkeerplaatsen zijn het hele jaar door gratis en dit totaal wettelijk: op een strook van twintig meter lang, aan de rechterkant van de **Rue du Bord de l'Eau**, net voor de brug op de Samber (de Pont de l'Evêché) voor wie van Namen komt, op drie minuten te voet van het stadscentrum. Natuurlijk zijn ze niet vaak vrij, vóór 8 uur en na 20 uur maakt u het meeste kans.

Iets hoger op richting citadel ligt de **Route des Canons**. Daar kunt u ook gratis parkeren, maar de plek is desolater, zeker 's nachts. Overdag wel leuk en een eerste introductie tot de Naamse toeristische attractie nummer 1. Via die Route des

Canons werden de kanonnen naar de citadel gesleept.

Laatste (en grootste) gratis parkeeroplossing: onder de spoorwegbrug, Pont de Luxembourg of *Blauwe brug*, langs de Avenue Albert 1, aan de ingang van de stad vanaf de E 411. Op uw gps **Rue du Quai** intikken. Het stadscentrum bereik je in zeven minuten, langs het jaagpad. Vaak vrije plaatsen, behalve op zaterdagvoormiddag.

DE TAXI

De Naamse taxi's zijn voor het treinstation te vinden.

Om op andere plaatsen in de stad af te spreken, een paar nuttige (nood)telefoonnummers:

- **Taxi Burnonville**, 081-22 55 55

Het grootste Naamse en oudste taxibedrijf, opgericht in 1985.

- **Hepp Taxi**, 0475-99 99 88

'Kleinere taxi's en kleinere prijzen' is de (terechte) slogan van het bedrijf. Het prijsverschil is echter ook klein.

En nog twee:

- **Auto Taxis Gare**, 081-22 33 33.

- **En Citytax**, 0800-93290
(gratis nummer).

UBER

Uber heeft Namen nog niet ontdekt en vice-versa. De stad is rijk genoeg aan bussen, zodat een extra vorm van collectief vervoer niet echt nodig is.

Het treinstation. Ja, van Namen.

Bus viert Nieuwjaar.

DE MOTORHOME

In het stadscentrum

*Place Andre Ryckmans, Namen - gps
50°28.06 - 4° 51.004*

In Namen bestaat de originele combinatie motorhome + sport. De parkeerplaats voor de campers bevindt zich inderdaad juist naast het stadion van voetbalclub UR Namen en op een paar meter van het grootste Naamse sport-complex Tabora, met zijn tennisvelden in de openlucht en allerlei sporthallen.

Ideaal voor wie wil bewegen. Ideaal ook als u naar Namur Expo wil voor een tentoonstelling of een concert. De hall staat pal voor de deur van uw mobiele woning. Maar het is een parking zonder charme. Gelukkig niet ver van het stadscentrum: tien minuten te voet.

Parkeerprijs: gratis. Voor 7,5 euro kunt u gedurende twintig minuten lozen, drinkbaar water en elektriciteit bekomen en een chemische wc gebruiken. Als de acht plaatsen van de Place Ryckmans bezet zijn, blijven er twee andere mogelijkheden:

Op de Naamse citadel

*Avenue de l'Ermitage, gps:
50.453665-4.85527*

Opgelet: geen specifieke uitrusting, slechts een parking. Mooie locatie, dat wel.

Op de Camping Les Trieux

*Les Tris 99, 5020 Malonne, 081-44 55 83,
www.campinglestrieux.be*

Open tussen 1 april en 31 oktober. Een heuse camping, weliswaar op acht kilometer van het stadscentrum. Geen luxe, maar degelijk uitgerust. Wordt verder besproken in het hoofdstuk 'Slapen in Namen'

DE CARAVAN

Op de camping les Trieux

*Les Tris 99, 5020 Malonne, 081-44.55.83,
www.campinglestrieux.be.*

Wie een caravan trekt kan slechts in de pas geciteerde camping des Trieux in Malonne terecht. Mogelijkheid om ter plaatse een caravan of een mobilhome te huren.

DE MOTOR

De Waalse Route 66 voor de motorrijders is de *Route de la Molinee*, rond Maredsous op 25 kilometer van de Waalse hoofdstad.

In Namen zelf: de citadel met de motor oprijden is een droom. Voor de betrokkenen, niet noodzakelijk voor de gewone wandelaars die naar stilte snakken. Opgepast voor de staat van het wegdek: de kasseien van de Route Merveilleuse zijn soms wat glad, zeker in de winter.

NAMEN, (VOORMALIGE) WERELDHOOFDSTAD VAN DE MOTORCROSS

Van 1947 tot 2007 vond de Belgische Grand Prix Motorcross plaats op de top van de citadel. Een legendarisch tracé, het mooiste circuit ter wereld, vergelijkbaar met wat Spa-Francorchamps betekent voor de Formule 1. Ik weet nog dat ik me als kind bijzonder trots voelde, dat "wij, de Walen", de twee wereldwijd meest gesmaakte omlopen hadden. In de jaren 70 hield een jongen zich niet echt bezig met ecologie.

Vanaf het einde van de 20ste eeuw groeide wel het besef dat de historische citadelsite leed onder de aanwezigheid van de snelle motoren en het grote aantal toeschouwers. De stedelijke overheid kante zich daarom tegen de GP die in 2008 naar Lommel in Vlaams Limburg verhuisde.

Voor veel motorfans blijft Namen een speciale plaats innemen en mooie herinneringen oproepen aan de vele Belgische wereldkampioenen motorcross: Harry en Stefan Everts, Roger De Coster,

Joël Robert, Gaston Rahier, Georges Jobé, André Malherbe, Joël Smets, Eric Geboers, Steve Ramon. In deze reeks ook twee Nederlanders: Dave Strijbos en John van den Berk.

Een speciale vermelding voor Stefaan Everts. De Limburger uit Neeroeteren kreeg in de Waalse hoofdstad als bijnaam 'de onverslaanbare'. Hij won alle Grand Prix van Namen waaraan hij deelnam tussen 1998 en 2006.

DE TREIN

Lijnen

De trein is het groenste vervoermiddel. Daarom alleen al te verkiezen. Ook heel veilig, dertig keer minder dodelijke ongevallen dan met een wagen⁴. En minder duur, zeker voor wie alleen of met z'n tweeën reist, de bedrijfswagens niet te na gesproken, natuurlijk. Dit boek is overigens deels op de trein geschreven, het vaakst tussen Namen en Brussel.

Nederlandstaligen komen:

o Vanuit Brussel. De lijn die ik elke dag gebruik, een lijn met een uitzicht. Niet te missen: heuvels en mooie huizen in Waals-Brabant. Tussen Gembloers en Namen passeert de trein een charmant bebost gebied, "net de Ardennen", hoor ik Vlaamse reizigers soms zeggen. De aankomst in Namen gebeurt via de grijze randgemeente Saint-Servais, niet de riantste kant.

o Vanuit Luik. Op die lijn zijn er nog meer bezienswaardigheden:

- Eerst het nieuwe station van Luik-Guillemins, zo wit, zo mooi en zo nieuw. Ingewijd in 2009, ontworpen door de Spaanse architect Santiago Calatrava. Kostprijs: 437 miljoen euro. Het meest gefotografeerde Luikse monument. Waarom 'Guillemins'? Omdat de plaats vroeger een klooster van de orde van *Saint-Guillaume* huisvestte

- Dan raast de trein vaak langs de Maas. De vallei is natuurlijk minder mooi, minder diep dan aan de overkant, tussen Namen en Dinant. Maar het is een eerste kennismaking met de stroom die Namen vormgeeft

- De mooiste spoorweglijn van de streek is die tussen Namen en Dinant. Een absolute aanrader. U komt terecht in een soort 'Klein Zwitserland', alleen de berggeiten ontbreken. Er zijn ook de prachtige villa's en de Maas als fabuleuze extra. Als kind heb ik op die trein zo vaak gezeten, telkens als ik in mijn eentje mijn grootouders in Dinant een bezoek ging brengen. Alle stationsnamen moest ik van mijn grootvader uit het hoofd leren, in de correcte volgorde natuurlijk, zodat ik het station van Dinant zeker niet zou missen. De lijn is nog meer aan te raden bij mooi weer. Of bij valavond: een kippenvelmoment voor wie zo goed als alleen in een rijtuig zit. In het Frans heet dat exquise *moment entre chien et loup*, tussen hond en wolf.

Het station van Namen

Place de la Station

Qua aantal reizigers staat het treinstation van Namen op de eerste plaats in Wallonië, met 20.000 reizigers per dag. De eerste trein bereikte Namen op 29 juli 1843, vanuit Brussel. Koning Leopold I kwam 72 uur in de stad doorbrengen om het evenement mee te maken. De Naamse toeristische sector blikte daar nostalgisch op terug, het is tegenwoordig zo moeilijk om bezoekers meer dan een dag te doen blijven. Na de eerste trein moet Namen nog 21 jaar wachten op een echt station. Het *Gare de Namur* opende in 1864 en heeft nog steeds zijn originele neoklassieke vorm. Op de gevel prijken de wapenschilden van verschillende Belgische steden, met een in oorsprong pedagogisch doel: aan de linkerkant de bestemmingen bereik-

---

4) Bron: *Le Monde*, 25 maart 2015. Alleen het vliegtuig is veiliger: 40 keer minder dodelijke ongevallen dan met een auto.

baar met een trein die naar links vertrekt, zoals Gent en Antwerpen; aan de rechterkant steden waarvoor de trein naar rechts rijdt, zoals Luik of Hasselt. De binnenkant van het station is op het einde van de jaren 1990 grondig gerenoveerd: veel staal en glas vormen een heel harmonieus geheel. Op de gelijkvloerse verdieping bevinden zich een Starbucks en een kleine supermarkt.

DE BUS

Het infobureau van de TEC (Transport En Commun of openbaar vervoer) bevindt zich op de Place de la Station 25, recht tegenover het treinstation, 081-25.35.55. Alle lijnen en uren via www.infotec.be. Openingsuren: elke weekdag tussen 7 en 18 uur, op zaterdag van 8.30 tot 17 uur. Zondag gesloten.

Er bestaan geen buslijnen tussen Vlaanderen en Namen, laat staan tussen Nederland en Namen. Er is ook geen rechtstreekse bus van en naar de luchthaven van Charleroi.

Binnen de stad gaan de bussen van de TEC alle kanten uit. Ze zijn stipt, snel en talrijk. Let wel op: de TEC staakt vaker dan de andere Waalse bedrijven, heel zichtbare en voelbare acties die de onterechte perceptie dat 'het zuiden altijd staakt' voedt. Gelukkig wordt het werk meer neergelegd in Luik en Charleroi dan in de hoofdstad. In Namen worden de stakingen, al bij al een drietal dagen per jaar, doorgaans op voorhand aangekondigd.

DE FIETS EN DE RAVEL

Bergen en dalen

2016 is of was⁵ het jaar van de fiets in Wallonië, naar aanleiding van de 20ste verjaardag van de RAVeL. Met de fiets naar Namen komen is bijgevolg zeker aangewezen, in 2016 of later. Wallonië investeert overigens veel om van het gewest een fietsparadijs te maken.

RAVeL of ANTW

De RAVeL is de beste toegangspoort met de fiets tot Wallonië en uiteraard tot zijn hoofdstad. Naast de Franse muzikant Maurice Ravel, bekend van het klassieke muziekstuk *Le Boléro*, is R-A-V-e-L een acroniem en betekent 'Réseau Autonome des VoiEs Lentes', in het Nederlands Autonomo Netwerk van de Trage Wegen of ANTW. Het Nederlandse letterwoord zou een perfect lokmiddel kunnen zijn om, naast mijn al bekeerde vrouw, nog meer inwoners van 't Stad op de Waalse fietswegen te krijgen, maar het wordt niet gebruikt.

Het netwerk is autonoom want de autovrije RAVeLwegen leiden naar de vier uithoeken van Wallonië, zonder de openbare weg te moeten gebruiken. Totale lengte: 1400 kilometer in 2016 en zelfs 1700 kilometer in 2019.

- 45 procent van de RAVeL loopt op het tracé van oude spoorwegen.
- 45 procent op jaagpaden, met andere woorden langs het water
- de rest loopt door bossen of op nieuw aangelegde paden.

OP DE RAVEL ZIJN ALLE HELLINGEN ZACHT

Al ligt Namen in een vallei, de hellingen om de stad via de RAVeL te verlaten zijn altijd zacht: het traject werd in de 19de eeuw aangelegd voor stoomtreinen die

---

5) Al naargelang het jaar waarin u dit boek leest: toeristische boeken hebben een lange levensduur, dus zeker niet piekeren en denken dat u een slechte zaak gedaan hebt als de 'was' van toepassing is.

geen steile klim aankonden. Toen ik tussen 1996 en 2014 in Eghezée woonde, op een twintigtal kilometer van Namen, nam ik vaak een deel van de RAVeL 2 Hoegaarden-Namen om tussen mijn geboortestad en mijn woonplaats heen en weer te fietsen. Mijn zonen begonnen me te vergezellen vanaf hun tiende. De weg kabbelt tussen rijen bomen, schattige huizen, oude stations en zelfs tunnels. Het landschap is inderdaad niet heel verschillend van wat het was toen de stoptrein passeerde, tot 1963. Het heeft iets van een terugkeer in de tijd, het eeuwige Wallonië ligt aan beide kanten van de weg.

Niet druk, wel vlug

De RAVeL is een succes geworden, maar op zijn Waals: druk is het niet. Een telling van de Waalse overheid op tien verschillende plaatsen op een zondag in de zomer heeft gemiddeld 463 fietsers per dag geïnventariseerd, zowat veertig per uur. Gevolg: sommige wielertoeristen wanen zich alleen op de weg, wat ze inderdaad vaak zijn. Het begrip trage wegen wordt bijgevolg relatief. Eigen anekdote: in 2008, wachtte ik aan de kant van de fietsweg op mijn zoon Roch. Hij was toen zes en reed trager dan de rest van het gezin. Een koppel wielertoeristen arriveerde in volle vaart. De vrouw kon niet uitwijken, ze raakte mijn fiets, niet eens hard, maar door haar snelheid kon ze haar evenwicht niet herstellen. Ze viel zwaar. Het is tot mijn grote spijt een verhaal zonder happy end. De vrouw werd door een ambulance weggevoerd en mijn sms'en om haar het beste te wensen bleven zonder antwoord.

Niet druk genoeg

De RAVeL lijdt ook aan een gebrek aan horecazaken langs de weg. Dit is natuurlijk te wijten aan de bescheiden opkomst. Het zou in een nabije toekomst moeten verbeteren, belooft de overheid.

Het enigszins wilde en onontgonnen karakter van het netwerk is ook zijn grote sterkte. Vier verschillende routes kruisen elkaar in de Waalse hoofdstad. Eén komt uit Vlaanderen, een andere uit Nederland:

Voorbereiding op de RAVeL

Een goede webstek geeft alle praktische en nuttige tips: ravel.wallonie.be. Papieren kaarten (per provincie) kunnen gratis worden aangevraagd via de website of dit mailadres: ravel.dgo1@spw.wallonie.be. Knooppunten zoals in Vlaanderen en Nederland bestaan hier niet. Er wordt aan gewerkt, een project op de lange termijn. Maar zelfs zonder de *points-noeuds* of knooppunten is het niet zo moeilijk: altijd maar rechtdoor.

TE VOET

Groteroutepaden

Namen kunt u vanuit Vlaanderen en Nederland ook stap per stap bereiken, te voet, via de RAVeL's die ook voor wandelaars bedoeld zijn of langs een paar GR's of Groteroutepaden, te herkennen aan hun rood-witte bewegwijzering.

De 'v' van voet en vrijheid

Het traject te voet is synoniem van grote vrijheid. Overal op de GR's zijn er aansluitingen die naar een zijweg leiden. Wallonië telt 5000 kilometer aan bewegwijzerde paden, keuze te over.

TE PAARD

Hier ook: ontelbare mogelijkheden. De *Fédération Francophone de l'Équitation* helpt u in het bepalen van uw traject. Huiscartograaf Marc Montjoie beantwoordt elke vraag rond een reisweg te paard naar Namen vanuit Vlaanderen of Nederland via zijn e-mailadres: marc.montjoie@province.namur.be. Marc vermeldt alles wat niet op een gewone kaart staat, van versperde wegen

tot waar men halt kan houden. Voorwaarde voor zijn hulp: lid zijn van de vereniging, wat te regelen valt op www.ffe.be.

De twee beste maneges, telkens op een kwartier rijden van Namen:

1. **Ecuries de Faulx** in het heuvelachtige en bucolische Naamse Condroz
Chaussée de Gramptinne 49, 5340 Faulx-les-Tombes, 081-22.96.15 of t0475-64.56.85, www.les-ecuries-de-faulx.com.

2. **Ecuries du Ry de Flandre** in Bois-de-Villers, niet ver van de Maasvallei
Rue Léon Francois, 5170 Bois-de-Villers, 0479-60.89.59, ecuriesdurydeflandre.be

In beide gevallen, mogelijkheid tot lessen, stages en wandelingen.

In Gesves, naast Faulx en op vijftien kilometer van Namen, is er nog een beroemde paardenschool, de Ecole provinciale d'élevage et d'équitation, www.epeeg.be. Voor jongeren die van paardensport hun beroep willen maken. De school organiseert verder (top-) stages. De bucolische omgeving wordt hier ronduit idyllisch.

DE BOOT

Haven van Namen (Jambes), Boulevard de Meuse, 5100 Jambes, 0476-30.68.13, www.portdenamur.be.

Open tussen 15 april en 15 oktober.

Namen, Nederlandstalige haven

Namen is een waterstad, met een rivier, een strand en een haven. De haven bevindt zich op de rechteroever van de Maas in Jambes, vóór een charmante residentiële wijk met mooie bomen en elegante huizen, de Naamse riviera. Prijzen, gebruik van de sanitaire installaties inbegrepen: 12,5 euro per nacht, 60 euro voor een week.

Via de brug van Jambes ligt het centrum van Namen op een kwartier wandelen van de haven. De RAVel naar Dinant passeert langs de haven. Met andere woorden: het is een ideale uitvalsbasis om de (hoofd) stad te verkennen. Bovendien vormen de Nederlandstaligen hier de meerderheid. Het boottoerisme is veel meer ontwikkeld in het noorden.

De Amerikaanse cruiseboot.

En dan komen de Amerikanen

De Amerikaanse rederij Avalon Waterways organiseert sinds 2016 een cruise op de Maas *Enchanting Belgium*, met aankomst in Namen. Waarom Namen als eindbestemming? “Dankzij de citadel, een van de allergrootste van Europa”, zegt de catalogus.

Prijs van de cruise van negen dagen tussen Namen en Amsterdam⁶: van 2500 tot 4500 euro.

Wonen op een boot

Een beperkt aantal Namenaars, veertien in totaal, leeft op een boot, zoals in andere Maassteden. Aan boord gepensioneerde binnenschippers of mensen die graag op het water vertoeven. “U kunt het verschil tussen de twee categorieën gemakkelijk opmerken”, zegt een schipper op rust. “Wij hijsen elke dag onze vlag, de neofieten doen dat niet.”

In Namen kost het heel weinig om in een aangemeerde boot te wonen: 300 euro per jaar. De aankoop van het vaartuig kost gemiddeld tot 400.000 euro. Hypothecair krediet onmogelijk, het is geen onroerend goed. De Naamse

Burgemeester Maxime Prévot aan het werk.

woonboten liggen op de Maas, voor het *Centre hospitalier régional*.

VERGIS U NIET VAN NAMEN

Als u Namen op een kaart zoekt, toch opletten. Want Namen kan meer doen reizen dan u denkt. Naast Nieuw-Namen in Nederland (zie verder) zijn er nog twee *Namurs* in de wereld. Er is **Namur in Canada**, meer bepaald in Quebec, het Franse gedeelte. Door Namenaars opgericht in het midden van de 19de eeuw. Bijnaam: *Nouvelle Belgique*, midden in de bossen. ‘De nieuwe Ardennen’ was nog beter geweest. Vandaag telt het dorp zeshonderd inwoners en is het een paradijs voor de houthakkers, met elke zomer een *Festival des Bûcherons*. De Canadese Namenaars hebben zichzelf lang *Namuriens* genoemd, maar sinds kort opnieuw *Namurois*, zoals hun Waalse evenknieën, met wie ze de banden opnieuw willen aanhalen. Nog bekender is **Namur, Wisconsin** in de Verenigde Staten. Ook uit het niets geschapen door *settlers* uit de provincie Namen, tussen 1853 en 1856. Het Waalse platteland werd toen zwaar geteisterd door de aardappelziekte, hongersnood dreigde, velen vertrokken. Namen Wisconsin is een stadje van een duizendtal zielen, op acht kilometer van het Michiganmeer. Lang heeft men er Waals gesproken, zoals de oorspronkelijke bevolking. De laatste echte ‘Waalstalige’ is echter in 2013 gestorven. De lokale Namenaars spreken nog enkel Amerikaans, op een paar pittoreske Waalse woorden na.

6) Tussenstops: Dordrecht, Gent, Antwerpen, Maastricht.